

ՏԱՍՆԵՐՈՐԻ ՏԱՐԻ

ՄԵՆԿ

Տարեկան դիրք 10 րուր: կես տարվանը 6 րուր:

Առանձին համարները 5 կոպեկով:

Թիֆլիսում գրվում են միմյան հիմադրատան մէջ:

Ոտարարարարացիքը զինում են տղակի

Тифлис. Редакция «Менк»

Խմբագրատունը բաց է արևատեան 10—2 ժամ

(Բացի կիրակի եւ տոն օրերից):

Ցայտարարութիւնը ընդունվում է ամեն իրովով:

Ցայտարարութիւնների համար վճարում են

իրարարարար րուրին 2 կոպեկ:

ԲՈՎԱՆԳԱՎՈՒԹԻՒՆ

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Նամակ խմբագրին: Ներքին լուրեր: ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Աւարո-Ունգարիա: Ֆրանսիա: Անգլիա: Նամակ Թիֆլիսից: ՀՆՌԱԳԻՐՆԵՐ: ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ: ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ. Նամակ Թիֆլիսից:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐԻՆ

Թիֆլիս, 27 հոկտեմբերի

«Մշակ» լրագրի 196 համարում կարգացի պ. բժիշկ Առատամեանցի նամակը, որով նա ապացուցանում է թէ որչափ փաստակարար ազդեցութիւն է ունենում յաջորդ սերունդի վրա, երբ վաղօրօք, հասակ չառած մատաղ օրիորդներին Ղարաբաղում ամուսնացնում են չափահաս 35 տարեկան երկաթակազմ տղամարդերի հետ: Սրա վրա յարգելի պարտք աւելացնում է, որ Ղարաբաղում ծնողները իրանց աղջիկներին բռնութեամբ 13 տարեկան հասակում, որոնցից մի երկու տարի էլ չարութեամբ աւելացնում են, ուրեմն 11 տարեկան ժամանակը, տալիս են մարդի իրանց գլխիցը շուտ ազդ անելու համար, իսկ վայրենի ամուսնիցը աշխատում է, որքան կարելի է քնքրոյ ճանապարհ մատաղահաս խաղաղութեան իր անամական կրթելի համար:

Չը ցոյց տալով մինչև անգամ բացառութիւնները, պարտքը ասում է, որ այդ ախարը ընդհանրացել է Ղարաբաղում, և վերջի վերջոյ զարաբաղցիներին դուրս է բերում մի այնպիսի վայրենի ու բարբարոս ժողովուրդ, որ ճշմարիտ ասած մինչև օրս չեմ հանդիպած: Այդ ծայրայեղութեամբ ին նամակը շատ վատ ազդեցութիւն ունեցաւ ինձ վրա, առաւել ևս որ դա մի երիտասարդ բժիշկի, ուրիշ խօսքով ասած՝ ուսումնականի գրչի ծնունդ էր:

Գուք, պ. խմբագրի, անշուշտ ծանօթ էք դարաբաղցիներին. նրանցից շատերը բնակում են Թիֆլիսում և պարապում են. վաճառականութեամբ, արքունի ծառայութեան մէջ, վարժապետութեամբ, բժշկականութեամբ և կան ևս ուսանողներ, որոնք սովորում են տեղոյս գիմնազիաներում: Գրանք, պէտք է ասած, քաջաւորով կազմուածքի մարդիք են, մի և նոյն ժամանակ ընդունակ և աշխատող: Գրա համար մենք պարտական ենք մեր ծնողներին, մանաւանդ մայրերին, որոնք երբէք չեն թող տայ, որ իրանց նորածին մանկան համար ծծմար վարձեն. մօր կաթով և առողջ օդով սնուցված երեխայից, յառաջանում է առողջ և ընդունակ սերունդ: Իմ կարծիքով միայնակ մի երկիր է մնացել ամբողջ Հայաստանում, որի բնակիչները առողջակազմ են, բարձրահասակ և միմեանց նման: Այդ իրողութեան մենք պարտական ենք այն բարեյակող պայմաններին, որոնց մէջ ամուսնացնում են Ղարաբաղում: Անա պայմանները. 1) զարաբաղի տղամարդը ըստ մեծի մասամբ պրտակում է մինչև 25 տարեկան հասակը առնելը, 2) ամուսնանում է մի այնպիսի օրիորդի հետ, որ 15—18 տարեկան է և 3) նորածին մանկան միշտ ծիծ է տալի իր հարազատ մայրը, ուրեմն հէնց այդ պայմաններն են, որք արտաբերում են մի առողջ և ընդունակ սերունդ: Շատ պարզ բան է՝ մի 11 տարեկան կնամարդը դուակ ծնելուց յետոյ, չէ կարող կաթ ունենալ և երբ նա ամուսնացած է մի 35 տարեկան տղամարդի հետ և այդքան մեծ զանազանութիւնը հասակներին մէջ, մեծ ազդեցութիւն պիտի ունենայ դուակներին հիւանդոտ լինելու վրա, ուրեմն այդ հիւանդոտ երեխան, որ դուրկ է մայրական կաթից ինչով է մեծանում, քանի որ այնտեղ ծծմար վարձել սովորութիւն չէ և եթէ ցանկանան էլ վարձելու, նրանց ճարելը անկարելի է, ուրեմն շատ բնական է, որ նոր սերունդը կամ պիտի փչանայ և կամ եթէ մայրը ունենայ շատ

տից քիչ կաթ և նորանով կերակրել երեխային, այս վերջինս պիտի լինի հիւանդոտ, բայց ամենքը կարող են հաստատել, որ Ղարաբաղի մանուկները շատ առողջ են և հիւանդոտ երեխաների թիւը այնտեղ շատ քիչ է: Այս իմ բոլոր ասածներս կարելի է կարգադրել որ Ղարաբաղում ամուսնանալը չէ լինում այն պայմաններին մէջ ինչպէս ապացուցանում է թ. Առատամեանցը: Այս ասելով ես բոլորովին չը պիտի ուրանամ, որ երբէք Ղարաբաղում 13 տարեկան աղջիկներ մարդու չեն տալի. պատահում է, բայց դրանք բացառութիւն են կազմում: Օրինակի համար ես յիշում եմ, որ մի 13 տարեկան օրիորդ Թառուսեանց պսակվեց Վ. Գի. հետ, մի քիչ ավել կրիտասարդ Տէր. Ղուկասեանց պսակվեց մի Նաճառեանց օրիորդի հետ, որը 12 տարեկան էր: Այսպէս օրինակներ պատահում են ամեն տեղ. անյեղ տարի Թիֆլիսում մի երիտասարդ Գանիլէիկեանց պսակվեց Թ. Թառութեանց օրիորդի հետ, որ միայն 12 տարեկան էր: Գայով այն բարբարոսութեան ու վայրենութեան վրա, որոնց աւազանում մկրտել է պ. բժիշկը մտնող զարաբաղցիներին, ընտանեկան կեանքի վերաբերութեամբ, ես ճշմարիտ ասած ցաւում եմ ոչ թէ զարաբաղցիների անկարգութեանց վրա, որոնց բոլորովին ընդունակ չեմ համարում այդ տեսակ կեղտոտութեան, այլ ցաւում եմ, որ մի մարդ, լինելով մի քանի անձինքներից անբաւական, նա ընդհանուրին ըսկսում է ցեխտել չառաջ բերելով ոչ մի ապացոյց... Ղարաբաղցիներին մէջ կան ինչպէս վերև ասացի, վաճառականներ, աշուականներ, ծառայողներ, արուեստագործներ և վերջապէս ուսումնականներ, որոնք ընտանեկան կեանքի նշանակութիւնը պ. բժիշկից պակաս չեն հասկանում և որոնք վայելում են այդ կեանքի քաղցրութիւնը ու սէրը, բայց առանց ամենայն քննութեան

անուանել նրանց բարբարոս, բռնակալ, վայրենի, գազան և այլն, — այդ պատիւ չէ բերում մի մարդու, որ ուսումնականների շարքում պիտի համարվէր: Արջապէս ես հերքում եմ նամակագրի և այն ասածները, որ լքը թէ զարաբաղցի հայրը բարբարոս է դէպի իրան մատաղ կինը որը աղջիկ ծնանելուց պատրաստ է իր նորածին դուակին խեղդել, ոչ թէ նրա համար որ նա դուրկ է մայրական դաջմունքից, այլ դրա պատճառը տղամարդն է, ասում է պ. բժիշկը, այն տղամարդը, որ մեծացած է պարսիկների մտրակի տակ և թէ վայ այն կնոջ, որ աղջիկ-մանուկ ծնեց. ամեն օր, ամեն գիշեր նրա երեսը թուք ու մուր պէտք է գայ և այլն: Այդ կարծիքների համար կարող եմ ասել նախ որ ոչ մի տեղ աղջիկները այնքան հեշտ չեն ամուսնանում, ինչքան Ղարաբաղում և նրանց օգուտը տնտեսականութեան մէջ շատ մեծ է, ուրեմն նրանք ծանրութիւն չեն իրանց ծնողներին և արանք պատճառ չունեն չարաբանքի ենթարկել իրանց կանանց, որ նրանք աղջիկներ են ծնում և վերջապէս կինը միթէ որ և իցէ բանում մեղք ունի, երբ նա աղջիկ դուակ է բերում. Պ. բժիշկը թող մտաբերէ թէ որպիսի սրտառուչ տեսարան է լինում, երբ որ Ղարաբաղի նորահարսը հօր տանից դուրս են բերում ու սկսում են տանել փեսայի սուռը, ինչպիսի արտասուք են թափում նրա ծնողները և հարսանեաց տունը դառնում է մեռելատուն. բայց այդ տեսակ տեսարաններ դուք երբէք չէք տեսնի Թիֆլիսում և ուրիշ քաղաքում, և այդ տեսարանները ցոյց են տալիս ծնողաց զորովագրութիւնը դէպի իրանց աղջիկ դուակները: Աւերկորդ չը գիտեմ պարսիկների մտրակի վերաբերութեամբ պ. բժիշկը որ սերունդի հարս է խօսում. թէ ներկայ սերունդի վրա է ասելիքը, թող նա բացատրէ, թվեր են մեծացել պարսիկների մտրակների տակ. ես, ինքը, մեր ընկեր-

Բ Ա Ն Ա Ս Ի Ր Ա Կ Ա Ն

ՆԱՄԱԿ ԹԻՒՐԻՔԻՆ

Կ. Պոլիս, 22 հոկտեմբերի

Երեկ ոչ առաջի օրը, որ կիրակի օր էր, պատահեց անցնել զարձեակ խառ-քէօյի կողմերը. մի նորակ եւրօպացի թղթակից խնդրեց ընկերակցել պատրիարքի մօտ, պարտաւորութիւն համարեցի այդ օրը գտնել նրան: Հանգիստ և խաղաղ եզանակով մակոյկի նստեցինք Պերայի տակ, կասիմ-փաշա ասված նաւամատոյցի վրա ու ցոյց տուինք թիւթակին խառ-քէօյի ուղղութիւնը: Ոսկեղջիւրի երկու եղբրքն էլ յարիշտակում էին եւրօպացու ուշքը. այս ինչ գիտելի չէնք է, այն ինչ բարձր կոթող է, այս ինչ գեղեցիկ դրահանուրներ են: Բացակայում էր անդադար հարցա-սեր ֆրանսիացին: Որչափ գիտէի բացատրում էի, ասելով. սա ծովային նախարարութիւն է, ուր տեղի ունեցաւ պատերազմից առաջ եւրօպական զենպանստողովը. սա էլ, որ կերեայ այստեղից այսպիսի մօտ հեռաւորութեամբ, որ միայն մեր աչքին մօտ կերեայ, դա պայմանայն աշտարակն է, որ շինված է գէնուէղացի ձեռքով և որի մէջ պաշտպանվեց վերջին յունաց թագաւոր Կոնստանտինը. սա էլ, որ կը բարձրանայ այսպիսի շքեղ կերպով մեր ձախ կողմը, սա էլ յունաց աստղաբաշխական դիտարանն է, որ շինված է յունաց ազգային հաշուով «Ֆրանս» կոչվող թաղի մէջ: և այլն: Վերջապէս կանգնեցինք խառ-քէօյի նաւամատոյցի կշտին: «Ո՛ր, ինչ աղբաւթով է՞ դուրս թուաւ եւրօպացու բերանից:— «Ա՛յն է այն հռչակաւոր մարդու ծնած և բնակ-

վող տեղը, որի մօտ կերթանք» ասեցի խուլ ձայնով, էլ չը կարողանալով զսպել մաղձս Կ. Պոլսի հարուստ հայերի անպիտանութեան վրա: Պատրիարքի ընակարան տանող փողոցները այնչափ ուր մուրը, նեղ և ծուռ ու մուռ էին, որ սխալվելով ինքներս էլ սկսեցինք մուրկիլ: Վերջապէս հայոց եկեղեցին նշանակէտ ընտրելով, սկսեցինք բարձրանալ. առաջներս դուրս եկաւ յանկարծ մայրապետ Սրբուհի Գալֆայեան, որը Կ. Պոլսի ամբողջ երկու հարիւր յիսուն հար հար հայ բնակիչներին մէջ իր հիմնած միակ որբանոցի հսկողն է և ինձամուղը. այդ արի հայ բարերարուհու պատկերը տպված էր, կարծեմ «Փարոս Հայաստանի» վերջինթիւ համարի մէջ: «Ընդ ձեռքս ընկաք» ասեց բազմաշխատ հայ բարերարուհին ու առանց դէս ու դէնի բռնեց տարաւ մեզ իր հռչակաւոր որբանոցը, որը տեսնելու փափազը վաղուց արդէն ունէի: «Այն է պատրիարքարանը» հարցեց ապա Ֆրանսիացին: «C'est un orphelinat» նկատեցի. նա իսկոյն հասկացաւ, որ սա ճանապարհի մտրութեան մի չը նախատեսած հաճելի դէպք է իր հետաքրքրութեան համար, վաւորոյ շատ ուրախացաւ: Հիմայ գանք մեր տեսածին: Որբանոցը հիմնողը և մօտ տասնութ հինգ տարի խնամողը, ինչպէս ասեցի, մայրապետ Սրբուհի Գալֆայեանն է, որը լինելով մի շատ լաւ ընտանիքի աղջիկ և ունեթիւնից շատ անուանի գեղեցկութեամբ զարգարված, իր ամեն նաթարմ տարիքի մէջ պատահում է մի խտտակրօն և մեծ պաշտօնների համար կոչված մարդու, որի առաքելական գիւթի խօսքը փոխում է հայ էլիզի փափուկ սիրտը և նուրբէլ է տալիս նորան մի բարեպաշտ ու մարդասէր գործունէութեան: Այդ մարդը լինում է նա, որը կոչված է լինում նախախնամութիւնից հայ ազգի կեանքը նորոգելու և ապագան վերականգնելու

համար. դա լինում է Ներսէս պատրիարքը: Սրբուհի Գալֆայեանը թափանցում է այն հարիւրաւոր դեռափթիթի հայ որբերի վիճակի մէջ, որոնց ծնողը Հայաստանից Կ. Պոլիս գաղթելով զանազան ասածն աշխատութիւնների համար, մեռնում են այստեղ և իրանց դուակներին թողնում են զոհ կեանքի կատարող ալիքներին և ապականութեանց ձեռքին: Սրբուհի Գալֆայեանը լսում է, ինչպէս հարիւրաւոր հայ աղջիկներ անտէր անօգնական մնալով դեռ 6—7 տարեկան հասակի մէջ վաճառվում են ձեռքից ձեռք, սուրհից տուն մարդկանց անստուգեան անխնայութեան համար մի ժամանակ անպարծ գերի լինելու համար, գերի, որի համար չը կայ ոչ մարդկային կեանք, ոչ օր, ոչ լոյս... Օրիորդ Գալֆայեանի մաքառումը և մտատանջութիւնը իր բոլոր կեանքը այս գոհերի փրկութեանը նուիրելու համար, այն, լինում է շատ բուռը, ծնողաց կողմից դրած խոչընդոտները, ընկերակիցների օրինակի նրապոյրը, հասարակաց կարծիքի խտտութիւնը—այս ամենը այնպիսի դժուարութիւններ են լինում, որոնց վրայից անցնելու և արհամարհելու համար, հարկաւոր է լինում ունենալ մեծ կամք և մեծ հոգի. և այդ ամենը տալիս է անօգնական որբերի Տէրը հայ առաքելութիւնը. նա փչում է իր բոլոր աշխարային ասպարէզը ու ձեռնարկում է որբանոցի հաստատման, ունենալով իր հետ Ներսէս պատրիարքի նման առաքելակերպ խրատոյրը և ջատագովութիւնը: Թէ ինչ գերմարդկային աշխատութիւններով և չարաբանքներով է կարողանում տասնութ հինգ տարեկան որբերի Տէրը հայ առաքելութիւնը. նա փչում է իր բոլոր աշխարային ասպարէզը ու ձեռնարկում է որբանոցի հաստատման, ունենալով իր հետ Ներսէս պատրիարքի նման առաքելակերպ խրատոյրը և ջատագովութիւնը: Թէ ինչ գերմարդկային աշխատութիւններով և չարաբանքներով է կարողանում տասնութ հինգ տարեկան որբերի Տէրը հայ առաքելութիւնը. նա փչում է իր բոլոր աշխարային ասպարէզը ու ձեռնարկում է որբանոցի հաստատման, ունենալով իր հետ Ներսէս պատրիարքի նման առաքելակերպ խրատոյրը և ջատագովութիւնը:

Ծուրթներ լսեցի պատրիարքից, որ աւելի արժան կը դատեմ, որ դա գրվի առանձին գրքոյկ մի ազնիւ մարդու ձեռքով, ինչպէս մի հայ կընկալ բարեպաշտութեան և քաջահոգութեան վկայ, քան թէ կցկուտը կերպով մի քանի խօսք ասեմ ես այստեղ: Վասնորոյ կը բաւականանամ սոսկ մի քանի տպաւորական բաներ հաղորդել ձեզ իմ այս այցելութիւնից, որի ժամանակ բոլորովին իրաւացի զարմացմամբ նկատեց ֆրանսիացի թղթակիցը. «Est-ce qu'il y a aussi des dames missionnaires chez les arméniens et toutes ressemblent-elles à celle-ci?»— «Ո՛ր հարկէ սա առաջինը չէ, որ տեսնում էք, ասեցի, եթէ այսպիսի միսիոնարներ չը լինէին հայոց մէջ, միթէ հայ ազգի անունը կը լինէր մինչև հիմայ աշխարհիս կրեալին:—J'étais loin de m'attendre à cela, ասեց լսեղձ միաբնու եւրօպացին, էլ չիմանալով թէ ինչ դժօր էր սրբութիւն մէջ, երբ լեզուս փառաբանում էր հայ ազգի ընդհանուր անձնութիւնը... Մայրապետը էլ չը գիտէր թէ ինչպէս յայտնէր իր կրթապատկութիւնը, տեսնելով իր բարութեան տան մէջ առաջին անգամ երկու սրտաջուր և համակրող հիւր:—«Այնպէս, ասե թէ ինչ նեղութիւնների մէջ են որդիքս, տես թէ ննջարանը ինչպէս փրած է, որի մէջ թափանցիկ քամի լինելով երկու ամենափոքրիկ որբերս ծանրապէս հիւանդացած են, տես թէ... տես թէ...» Անչափ սասկալի բաներ սրտեց նկարագրել և յիշատակել, որ մնացի արիւստ ցամաքած:—«Մայրապետ, այդ ամենը եթէ յայտնվի այսպիսի մի հաղապարտ հիւրի առաջ, շատ անօթ կը լինի ոչ միայն ձեզ և ինձ, այլ ևս բոլոր հայերի պատկին, վասնորոյ ի տես Առաքելոյ, դուք զբաղեցրէք այստեղ հիւրին մինչև որ ես միայնակ կը պտտեմ և կը տեսնեմ բոլորը, չեաս առայ դեռահաս որբերից երկուսին ու

սակ դժուարութիւններ: Աւստրիան չէ խառնվում այնպիսի գործերում, որի մէջ ինքը անմիջական շահեր չունի: Այդ բանը արդեւում է նրան իր քաղաքական պրինցիպները և պարլամենտի կամքը, որը ամեն սահմանադրական կառավարութիւն պարտաւոր է յարգել:

ՖՐԱՆՍԻԱ

Հանրապետական մեծամասնութեան առաջնորդը Ֆրանսիայի մէջ դեռ ևս չէ ընդունել միևնույն պաշտօն, մինչդեռ նրա դէմ ընդդիմադրական կուսակցութիւն է կազմուել վերջին ընտրութիւններէ յետոյ: Գամբետտա աւելի մտեցած չափաւոր կենտրոնին և զրա համեմատ էլ մեծացած նրա գործնական ազդեցութիւնը միջին և բարձր դասերի վրա, մինչդեռ նա կորցրեց իր հեղինակութիւնը մշակ դասի մէջ: Այժմ Գամբետտա անհրաժեշտ մարդ է դառնել բոլորական իրաւունքի համար և Ֆրանսիական ժողովրդի ամբողջ միջին դասը ցանկանում է, որ շուտով նա միևնույնութիւն կազմի: Գամբետտայի ազդեցութեան հրատարակելուց յետոյ, որ ուղղված էր Բելիլի անհատներին, նա այլ ևս արմատական չէ համարվում: Գամբետտա այլ ևս ստորին դասի ճարտարախօսը չէ: Նա այժմ զբաղված է արդիւնաբերական ընդարձակ շահերով և այդպիսով նա հեղինակութիւն է դարձել հասարակութեան միջին և բարձր դասերի մէջ: Այդպիսով նա ապահով է, որ երկար ժամանակ կայտը և կառավարել երկիրը, թէպէտ նրա դուրսեանը այսուհետև կը սկսեն փաստել իր նախկին համախոհները: Կեռ այժմ Լուի-Քլյանի նման մարդիկ ընդդիմանում են Գամբետտայի և նրա կուսակցութեան իշխանութեանը: (Rapport) լրագրողը, որ մինչև այժմ պաշտպանում էր Գամբետտային, պատգամաւորներ ժողովի ժամանակաւոր նախագահի գործողութիւնները չափազանց ան ձև ակն է անտեսանում և պարտաւոր է պատգամաւորներին ժողովի մեծամասնութեանը Գամբետտային կուսութեան հպատակելու համար: Շատ հանրապետականներին վիշտ է պատճառում այն հանգամանքը, որ Գամբետտա հարկաւոր չէ համարում բացատրել իր քաղաքական նախադիւրքը և առաջարկում է խրմբով իր անձնատրուութեան շուրջ առանց քննելու նրա հայեացքները և սկզբունքները: Պատգամաւորներին ժողովը նրան իր նախագահ ընտրեց և այդպիսով մասնաջոյց եղած նրա վրա իրեն ապագայ միևնույնութեան առաջնորդի վրա: Այլ է նոյն ժամանակ այդ միևնույնութեան նպատակները և ուղղութեան մասին խորհրդակցութիւններ չեն կատարվել: Գամբետտային կուսակցից պատգամաւորները նրան անպայման հաւատ ընծայեցին և այժմ նա կարող է հետևել իր ցանկացած քաղաքականութեանը: Պատգամաւորներին ժողովի առաջին նիստին Գամբետտա ժամանակաւոր նախագահ ընտրվեցաւ: Երկրորդ նիստին Գամբետտա շնորհակալութիւն յայտնեց իր ընտրութեան համար հետևեալ խօսքերով: «Պարոններ, բաներով ժողովի նախագահի պատուաւոր տեղը, ևս ամենից առաջ պէտք է յայտնեմ պատգամաւորներին իմ շնորհակալութիւնը: Ես կաշտատեմ արժանաւոր դռնակի այն պատուին, որ ժողովը ցայտուղից ինձ երէկ: Այնուհետև Լուի-Քլյան ասաց հետևեալը: «Պարոններ, երէկվայ նիստի ըսկզբին խօսք խնդրելով, ևս մտադիր էի առաջարկել պատգամաւորներին ժողովին չընտրել ժամանակաւոր նախագահ: Այս քայլը պէտք է հերթական դասնար և քննել: Այդ չը կատարելով, ժողովը անկանոն վարվեցաւ, որ անուշադիր չէ կարելի թողնել: Պատգամաւորները չը պէտք է հպատակվին անյայտ տեղերից ստացվող նշանաբաններին: Իմ խօսքերի վրա հարկաւոր էր ուշադրութիւն դարձնել: Ես և իմ բարեկամները բողոքում ենք հրէկվայ բռնակարկութեան դէմ ժամանակաւոր նախագահի վերաբերութեամբ: Աննշան վիճարկութիւններէ յետոյ, ժողովը այդ յայտնութիւնը անուշադիր թողեց:»

ԱՆՊԻՍՍ

Անգլիական շաբաթաթերթերը, մանաւանդ «Economist» մանրամասնաբար քննում են իտալական թագաւորի վիճակագրական մեծ նշանակութիւն ևս տալիս: Այդ ճանապարհորդութեան գլխաւոր նպատակն համարում իտալիայի համաձայնութիւնը, որ Աւստրիան գրաւէ Սալոնիկի, իսկ այդ գործը իր թէ պէտք է կատարվի եկող գարնանը: Միւս կողմից Գերմանիան և Աւստրիան ապահովում են իտալիայի ամբողջութիւնը և խոստանում են պաշտպանել նրա քաղաքականութիւնը Ֆրանսիայի դէմ հիւսիսային Աֆրիկայում: Տուրին արշաւանքը հեռացրեց իտալիային Ֆրանսիայից, վերջինին առանձնացրեց, մինչդեռ իտալիան մասնակցում է միջին-եւրոպական դաշնակցութեանը: Նույնպէս մէջ արտասանած Գլադստօնի ծառի մեծ մասը նուիրված էր իրլանդական գործերին: «Իրլանդիայի մէջ, սակ է նա, հարց է ծագում, արդեւ այդ երկիրը պէտք է կառավարվի կանոնադրապէս ընտրված և պարլամենտի հաւանութիւնը ստացած օրէնքներով համեմատ, կամ թէ ամենքին անյայտ, ոչ մի տեղ չը դրված օրէնքներով, որոնք մի խումբ մարդկերանց հեղինակութիւն են և այդ խմբից են գործադրվում: Կառավարութիւնը, ճշնակով այդ խմբին, գործում է ոչ այնքան օրէնքները և կարգապահութիւնը պահպանելու համար, որքան նոյն իսկ իրլանդացիները ազատութիւնը և ապահովութիւնը պաշտպանելու նպատակով: Գլադստօն ուրախութիւն յայտնեց Գուբլինի քաղաքային վարչութեան վճռի առիթով, երբ նրան առաջարկվեցաւ Պարնելին և Սեկստօնին Գուբլինի պատուաւոր քաղաքացիութիւնը տալ: Վարչութիւնը մերժել է այդ առաջարկութիւնը: Իրլանդիայի մայրաքաղաքը շատ քչերին ցայ է տալիս այդպիսի պատիւ: Գլադստօնն էլ միայն մի քանի տարի առաջ արժանացել է այդ պատուին: Գուբլինի վարչութեան մերժումը մեծ նշանակութիւն ունի, որովհետև այդ վարչութիւնը իրլանդական ազդեցութեան կենտրոն է համարվում: Գլադստօնի կարծիքով պարլամենտի հաստատած կայունաշխարհ օրինակիցը իրլանդիային հանգստութիւն և բարօրութիւն կը պատճառէ:»

ՆԱՄՍԿ ԹԻԻՐԳԻԱՅԻՆ

Կ. Պօլիս, 17 հոկտ. Մայրաքաղաքին «Ստամպուլ» ֆրանսերէն լրագիրն հետեւել խմբագրական յորտածն հրատարակեց երէկի օրը: «Հայոց Ներսէս պատրիարքը այս օրերս յունաց պատրիարքի փոխանորդը ընդունած ժամանակ, հայոց մեծամեծներու վերաբերմամբ մէկ քանի խօսք արտասանեց, որք թէպէտ խիստ էին, բայց նոցա համար արժանի միանգամայն: «Հայոց պատրիարքը բազմաթիւ յոյներն հայոց հետ, դիտեց թէ՛ մինչդեռ առաջիններն միշտ ազգային դրոճոց համար նիւթապէս օգնելու յօժարակամ կը դռնովին, հայերն՝ միշտ մի և նոյն պարագայից մէջ կը վրովան, անփոյթ մնայալ: «Վերջապէս Ներսէս պատրիարքն, իբր շուրջը կեցած անձինքն ցայ տալով, ըսաւ թէ՛ սուք աղքատ լինելով չեն կարող ուրիշ կերպիւ օգնել ազգային վերականգնման գործին: Եթէ ոչ իրենց աշխատութեամբ և իրձերովն, իսկ հարուստները՝ որք ընկանապէս ներկայ չէին այնտեղ, ոչինչ կը նուրբն ազգ գործին: «Մի հայ, որ արհեստիւ փաստաբան է կըսեն, այս յանդիմանական խօսքերուն ունկնդիր լինելով այնտեղ, հարկ դատել է դիտողութիւն ընել թէ— յունաց առատաձեռնութեան պատճառն այն է որ նոքա ինքզինքնին վստահ ապագայի մը տէր կը կարծեն, մինչդեռ հայերը աւելի զգոյշ կերպով կը վարվին, այդ առաւելութիւնը չունենալով: «Յիշեալ փաստաբանին ծուխերուն շահուց համար կը բարեմաղթենք որ այդ անձը նոցա դատերուն մէջ աւելի արամաբանական փաստեր մէջ բերէ, քան այս խօսքերն: «Պիտի համարձակինք նաև հարցնելու իրեն

թէ, արդեւ այն մտ կամ հեռաւոր ժամանակին ուր հայերն ոչ մէկ բանի կարողութիւն պիտի ունենան, այն պահուն իրենց մեծատունները ժամը հասած պիտի կարծեն առատաձեռն լինելու: «Այս մասին յունաց հետ բազմաթիւները առաւել ևս յիմարական է, որ ճիշտ յունաց ամենէն անվտանգ ժամանակին մէջ է որ նոցա մեծատուններն առատաձեռն գտնուել են: «Մէկ եղբուքի միայն բաւական է որ պատմենք: «Յունաց անկախութեան պատերազմին ժամանակ, պ. Լազար կունտուրիթի (այժման Կ. Պօլսոյ յունական դեսպանին հօրիւրայրը), պ. Լազար կանտարիթի, որ Հիտրայի մէջ մի հարուստ նաւայարդար (armateur) էր, իր ամբողջ հարստութիւնը նուիրեց (չորս չորս միլիոն ֆրանկ) իբր հայրենակիցներուն ազատութեանը համար: «Այս հարստութիւնէն, որ այսօր մեծ կը համարվի, իսկ այն ժամանակը իրաւաւոր հակայական էր, այս հարստութիւնէն որ ընծայել էր ամբողջապէս, ինքն իր կամօք և առանց ցոյցի, պ. կունտուրիթի միայն իբր ծննդեան տունը պահել էր իրեն, և ուր նաև մեռաւ, միշտ համեստ, բայց միշտ իբր հայրենակցաց յարգանքէն ճոխացեալ, սրոյ ազատութեան համար այնքան ազդու կերպով նպաստել էր: «Այսօր գրիչը ձեռք չառնեք յունաց և հայոց մասնաւոր յատկութիւններն միմեանց հետ բազմաթիւներ համար: Այս նախին առաջինութեան օրինակը մէջ բերինք այն պատճառաւ, որ նա ամեն ճարտար պատճառաբանութիւններէ աւելի լաւ կը պատասխանէ այդ հայուն ըրած յիմար դիտողութեան, իբր ի պատասխան իբր ազգայնաբան այն դառն բայց արդարացի խորհրդածութեանը: «Հայերը այսօր չունին վարելու այն պայքարն որ յոյներն ժամանակին ստիպված էին վարել: Երօրան նոցա վիճակին վրայ այնքան հոգաւորութիւն ունին որ Պէրլինի դաշնագրութեան մէջ յիշեց նաև այն բարենորոգումներն զորս հարկ է ներմուծել այդ ազգին մեծամասնութեան ընկած երկիրներուն մէջ: «Նոյն ինքն Բ. Գուբլը՝ այն նպատակաւ մէկ քանի գործողութեանց դրադեցաւ, թէպէտ խիստ անկատար կերպով, զորս և մեք շատ անգամ քննադատեցինք անաշուկապէս: Բայց ինչ որ այլ լինի, զորս սկզբնաւորութիւններ են, որոց պիտի յաջորդեն անշուշտ աւելի ազդու միջոցներ, բայց այն ժամանակ կարելի կը լինի այդ, երբ նոքա որք հարստութեամբ կամ պատահմամբ այդ ազգին գուրիւ եղել են, բարեհաճին քիչ մը թողուլ իրենց խօսք մտութիւնն և խնայողութիւնն: Նոցա այս բնաւորութիւնը առած է դարձել: «Նրբ սովն եկաւ Փոքր-Ասիոյ հայ բնակիչները կատարել, մենք տեսնեք որ հայ ծագած անձինք բաւական դժուարութիւն ունեցան օտարները վարարութիւնը զրգուելու համար. բայց երբեք չը դիտեցինք որ հայ հարուստները խիստ մեծ դժողութիւններ կըսեն այս մասին: «Գլորիաներու հաստատութեան կամ բարեկարգութեան ատեն, մենք չենք տեսել անեղ մէկ քանի առատաձեռն նուիրատուներու անուն յիշված, որք նախանձայնակը լինին իրենց ազգի դատարարութեանը նպաստելու: «Եթէ հայերն կուզեն լինել, այսինքն ապագայ ցեղերուն կարող հաշուել, պէտք է որ մինչև հիմա ըրածներուն տարբեր կերպով ապացուցանեն թէ՛ իրենց մէջ հարուստին և աղքատին միջև համարաշխարհիւ կայ և թէ պատճաններու և գործերու հետաժողութիւնն տոցա մեծամեծաց բացարձակ զբաղանքը չէ:» Ահաւասիկ օտարազգի մը կարծիք մեր մեծատուններու, մեր մեծամեծը կուսածներու մասին: Եւ երբ մէկ հայ լրագիր, մէկ հայ անհատ, «Մշակը» լինի այն թէ՛ Գ. Նիկողոսեան, կամ մէկ ուրիշ անձ, արդարացի ցատմամբ կը յարկ ձևի այդ անխղճ և անզգայ արարածներու վրայ, երբ կը ջանայ քիչ մը սթափեցնել նոցա թմրութիւնը, չեն պակաս մեր մէջ զգայիւն: Ահաւասիկ օտարազգի մը կարծիք մեր մեծատուններու, մեր մեծամեծը կուսածներու մասին: Եւ երբ մէկ հայ լրագիր, մէկ հայ անհատ, «Մշակը» լինի այն թէ՛ Գ. Նիկողոսեան, կամ մէկ ուրիշ անձ, արդարացի ցատմամբ կը յարկ ձևի այդ անխղճ և անզգայ արարածներու վրայ, երբ կը ջանայ քիչ մը սթափեցնել նոցա թմրութիւնը, չեն պակաս մեր մէջ զգայիւն: Ահաւասիկ օտարազգի մը կարծիք մեր մեծատուններու, մեր մեծամեծը կուսածներու մասին: Եւ երբ մէկ հայ լրագիր, մէկ հայ անհատ, «Մշակը» լինի այն թէ՛ Գ. Նիկողոսեան, կամ մէկ ուրիշ անձ, արդարացի ցատմամբ կը յարկ ձևի այդ անխղճ և անզգայ արարածներու վրայ, երբ կը ջանայ քիչ մը սթափեցնել նոցա թմրութիւնը, չեն պակաս մեր մէջ զգայիւն: Ահաւասիկ օտարազգի մը կարծիք մեր մեծատուններու, մեր մեծամեծը կուսածներու մասին: Եւ երբ մէկ հայ լրագիր, մէկ հայ անհատ, «Մշակը» լինի այն թէ՛ Գ. Նիկողոսեան, կամ մէկ ուրիշ անձ, արդարացի ցատմամբ կը յարկ ձևի այդ անխղճ և անզգայ արարածներու վրայ, երբ կը ջանայ քիչ մը սթափեցնել նոցա թմրութիւնը, չեն պակաս մեր մէջ զգայիւն: Ահաւասիկ օտարազգի մը կարծիք մեր մեծատուններու, մեր մեծամեծը կուսածներու մասին: Եւ երբ մէկ հայ լրագիր, մէկ հայ անհատ, «Մշակը» լինի այն թէ՛ Գ. Նիկողոսեան, կամ մէկ ուրիշ անձ, արդարացի ցատմամբ կը յարկ ձևի այդ անխղճ և անզգայ արարածներու վրայ, երբ կը ջանայ քիչ մը սթափեցնել նոցա թմրութիւնը, չեն պակաս մեր մէջ զգայիւն: Ահաւասիկ օտարազգի մը կարծիք մեր մեծատուններու, մեր մեծամեծը կուսածներու մասին: Եւ երբ մէկ հայ լրագիր, մէկ հայ անհատ, «Մշակը» լինի այն թէ՛ Գ. Նիկողոսեան, կամ մէկ ուրիշ անձ, արդարացի ցատմամբ կը յարկ ձևի այդ անխղճ և անզգայ արարածներու վրայ, երբ կը ջանայ քիչ մը սթափեցնել նոցա թմրութիւնը, չեն պակաս մեր մէջ զգայիւն: Ահաւասիկ օտարազգի մը կարծիք մեր մեծատուններու, մեր մեծամեծը կուսածներու մասին: Եւ երբ մէկ հայ լրագիր, մէկ հայ անհատ, «Մշակը» լինի այն թէ՛ Գ. Նիկողոսեան, կամ մէկ ուրիշ անձ, արդարացի ցատմամբ կը յարկ ձևի այդ անխղճ և անզգայ արարածներու վրայ, երբ կը ջանայ քիչ մը սթափեցնել նոցա թմրութիւնը, չեն պակաս մեր մէջ զգայիւն: Ահաւասիկ օտարազգի մը կարծիք մեր մեծատուններու, մեր մեծամեծը կուսածներու մասին: Եւ երբ մէկ հայ լրագիր, մէկ հայ անհատ, «Մշակը» լինի այն թէ՛ Գ. Նիկողոսեան, կամ մէկ ուրիշ անձ, արդարացի ցատմամբ կը յարկ ձևի այդ անխղճ և անզգայ արարածներու վրայ, երբ կը ջանայ քիչ մը սթափեցնել նոցա թմրութիւնը, չեն պակաս մեր մէջ զգայիւն: Ահաւասիկ օտարազգի մը կարծիք մեր մեծատուններու, մեր մեծամեծը կուսածներու մասին: Եւ երբ մէկ հայ լրագիր, մէկ հայ անհատ, «Մշակը» լինի այն թէ՛ Գ. Նիկողոսեան, կամ մէկ ուրիշ անձ, արդարացի ցատմամբ կը յարկ ձևի այդ անխղճ և անզգայ արարածներու վրայ, երբ կը ջանայ քիչ մը սթափեցնել նոցա թմրութիւնը, չեն պակաս մեր մէջ զգայիւն: Ահաւասիկ օտարազգի մը կարծիք մեր մեծատուններու, մեր մեծամեծը կուսածներու մասին: Եւ երբ մէկ հայ լրագիր, մէկ հայ անհատ, «Մշակը» լինի այն թէ՛ Գ. Նիկողոսեան, կամ մէկ ուրիշ անձ, արդարացի ցատմամբ կը յարկ ձևի այդ անխղճ և անզգայ արարածներու վրայ, երբ կը ջանայ քիչ մը սթափեցնել նոցա թմրութիւնը, չեն պակաս մեր մէջ զգայիւն: Ահաւասիկ օտարազգի մը կարծիք մեր մեծատուններու, մեր մեծամեծը կուսածներու մասին: Եւ երբ մէկ հայ լրագիր, մէկ հայ անհատ, «Մշակը» լինի այն թէ՛ Գ. Նիկողոսեան, կամ մէկ ուրիշ անձ, արդարացի ցատմամբ կը յարկ ձևի այդ անխղճ և անզգայ արարածներու վրայ, երբ կը ջանայ քիչ մը սթափեցնել նոցա թմրութիւնը, չեն պակաս մեր մէջ զգայիւն: Ահաւասիկ օտարազգի մը կարծիք մեր մեծատուններու, մեր մեծամեծը կուսածներու մասին: Եւ երբ մէկ հայ լրագիր, մէկ հայ անհատ, «Մշակը» լինի այն թէ՛ Գ. Նիկողոսեան, կամ մէկ ուրիշ անձ, արդարացի ցատմամբ կը յարկ ձևի այդ անխղճ և անզգայ արարածներու վրայ, երբ կը ջանայ քիչ մը սթափեցնել նոցա թմրութիւնը, չեն պակաս մեր մէջ զգայիւն: Ահաւասիկ օտարազգի մը կարծիք մեր մեծատուններու, մեր մեծամեծը կուսածներու մասին: Եւ երբ մէկ հայ լրագիր, մէկ հայ անհատ, «Մշակը» լինի այն թէ՛ Գ. Նիկողոսեան, կամ մէկ ուրիշ անձ, արդարացի ցատմամբ կը յարկ ձևի այդ անխղճ և անզգայ արարածներու վրայ, երբ կը ջանայ քիչ մը սթափեցնել նոցա թմրութիւնը, չեն պակաս մեր մէջ զգայիւն: Ահաւասիկ օտարազգի մը կարծիք մեր մեծատուններու, մեր մեծամեծը կուսածներու մասին: Եւ երբ մէկ հայ լրագիր, մէկ հայ անհատ, «Մշակը» լինի այն թէ՛ Գ. Նիկողոսեան, կամ մէկ ուրիշ անձ, արդարացի ցատմամբ կը յարկ ձևի այդ անխղճ և անզգայ արարածներու վրայ, երբ կը ջանայ քիչ մը սթափեցնել նոցա թմրութիւնը, չեն պակաս մեր մէջ զգայիւն: Ահաւասիկ օտարազգի մը կարծիք մեր մեծատուններու, մեր մեծամեծը կուսածներու մասին: Եւ երբ մէկ հայ լրագիր, մէկ հայ անհատ, «Մշակը» լինի այն թէ՛ Գ. Նիկողոսեան, կամ մէկ ուրիշ անձ, արդարացի ցատմամբ կը յարկ ձևի այդ անխղճ և անզգայ արարածներու վրայ, երբ կը ջանայ քիչ մը սթափեցնել նոցա թմրութիւնը, չեն պակաս մեր մէջ զգայիւն: Ահաւասիկ օտարազգի մը կարծիք մեր մեծատուններու, մեր մեծամեծը կուսածներու մասին: Եւ երբ մէկ հայ լրագիր, մէկ հայ անհատ, «Մշակը» լինի այն թէ՛ Գ. Նիկողոսեան, կամ մէկ ուրիշ անձ, արդարացի ցատմամբ կը յարկ ձևի այդ անխղճ և անզգայ արարածներու վրայ, երբ կը ջանայ քիչ մը սթափեցնել նոցա թմրութիւնը, չեն պակաս մեր մէջ զգայիւն: Ահաւասիկ օտարազգի մը կարծիք մեր մեծատուններու, մեր մեծամեծը կուսածներու մասին: Եւ երբ մէկ հայ լրագիր, մէկ հայ անհատ, «Մշակը» լինի այն թէ՛ Գ. Նիկողոսեան, կամ մէկ ուրիշ անձ, արդարացի ցատմամբ կը յարկ ձևի այդ անխղճ և անզգայ արարածներու վրայ, երբ կը ջանայ քիչ մը սթափեցնել նոցա թմրութիւնը, չեն պակաս մեր մէջ զգայիւն: Ահաւասիկ օտարազգի մը կարծիք մեր մեծատուններու, մեր մեծամեծը կուսածներու մասին: Եւ երբ մէկ հայ լրագիր, մէկ հայ անհատ, «Մշակը» լինի այն թէ՛ Գ. Նիկողոսեան, կամ մէկ ուրիշ անձ, արդարացի ցատմամբ կը յարկ ձևի այդ անխղճ և անզգայ արարածներու վրայ, երբ կը ջանայ քիչ մը սթափեցնել նոցա թմրութիւնը, չեն պակաս մեր մէջ զգայիւն: Ահաւասիկ օտարազգի մը կարծիք մեր մեծատուններու, մեր մեծամեծը կուսածներու մասին: Եւ երբ մէկ հայ լրագիր, մէկ հայ անհատ, «Մշակը» լինի այն թէ՛ Գ. Նիկողոսեան, կամ մէկ ուրիշ անձ, արդարացի ցատմամբ կը յարկ ձևի այդ անխղճ և անզգայ արարածներու վրայ, երբ կը ջանայ քիչ մը սթափեցնել նոցա թմրութիւնը, չեն պակաս մեր մէջ զգայիւն: Ահաւասիկ օտարազգի մը կարծիք մեր մեծատուններու, մեր մեծամեծը կուսածներու մասին: Եւ երբ մէկ հայ լրագիր, մէկ հայ անհատ, «Մշակը» լինի այն թէ՛ Գ. Նիկողոսեան, կամ մէկ ուրիշ անձ, արդարացի ցատմամբ կը յարկ ձևի այդ անխղճ և անզգայ արարածներու վրայ, երբ կը ջանայ քիչ մը սթափեցնել նոցա թմրութիւնը, չեն պակաս մեր մէջ զգայիւն: Ահաւասիկ օտարազգի մը կարծիք մեր մեծատուններու, մեր մեծամեծը կուսածներու մասին: Եւ երբ մէկ հայ լրագիր, մէկ հայ անհատ, «Մշակը» լինի այն թէ՛ Գ. Նիկողոսեան, կամ մէկ ուրիշ անձ, արդարացի ցատմամբ կը յարկ ձևի այդ անխղճ և անզգայ արարածներու վրայ, երբ կը ջանայ քիչ մը սթափեցնել նոցա թմրութիւնը, չեն պակաս մեր մէջ զգայիւն: Ահաւասիկ օտարազգի մը կարծիք մեր մեծատուններու, մեր մեծամեծը կուսածներու մասին: Եւ երբ մէկ հայ լրագիր, մէկ հայ անհատ, «Մշակը» լինի այն թէ՛ Գ. Նիկողոսեան, կամ մէկ ուրիշ անձ, արդարացի ցատմամբ կը յարկ ձևի այդ անխղճ և անզգայ արարածներու վրայ, երբ կը ջանայ քիչ մը սթափեցնել նոցա թմրութիւնը, չեն պակաս մեր մէջ զգայիւն: Ահաւասիկ օտարազգի մը կարծիք մեր մեծատուններու, մեր մեծամեծը կուսածներու մասին: Եւ երբ մէկ հայ լրագիր, մէկ հայ անհատ, «Մշակը» լինի այն թէ՛ Գ. Նիկողոսեան, կամ մէկ ուրիշ անձ, արդարացի ցատմամբ կը յարկ ձևի այդ անխղճ և անզգայ արարածներու վրայ, երբ կը ջանայ քիչ մը սթափեցնել նոցա թմրութիւնը, չեն պակաս մեր մէջ զգայիւն: Ահաւասիկ օտարազգի մը կարծիք մեր մեծատուններու, մեր մեծամեծը կուսածներու մասին: Եւ երբ մէկ հայ լրագիր, մէկ հայ անհատ, «Մշակը» լինի այն թէ՛ Գ. Նիկողոսեան, կամ մէկ ուրիշ անձ, արդարացի ցատմամբ կը յարկ ձևի այդ անխղճ և անզգայ արարածներու վրայ, երբ կը ջանայ քիչ մը սթափեցնել նոցա թմրութիւնը, չեն պակաս մեր մէջ զգայիւն: Ահաւասիկ օտարազգի մը կարծիք մեր մեծատուններու, մեր մեծամեծը կուսածներու մասին: Եւ երբ մէկ հայ լրագիր, մէկ հայ անհատ, «Մշակը» լինի այն թէ՛ Գ. Նիկողոսեան, կամ մէկ ուրիշ անձ, արդարացի ցատմամբ կը յարկ ձևի այդ անխղճ և անզգայ արարածներու վրայ, երբ կը ջանայ քիչ մը սթափեցնել նոցա թմրութիւնը, չեն պակաս մեր մէջ զգայիւն: Ահաւասիկ օտարազգի մը կարծիք մեր մեծատուններու, մեր մեծամեծը կուսածներու մասին: Եւ երբ մէկ հայ լրագիր, մէկ հայ անհատ, «Մշակը» լինի այն թէ՛ Գ.

Յ Ա Յ Տ Ա Ր Ա Ր Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ն Ե Ր

Բ Ժ Շ Կ Ա Ն Ո Ց

Հիւանդների ընդունելութիւնը Թիֆլիսի քաղաքային բժշկանոցում լինում է 9—1 ժամը:

Ամենայն օր Թիֆլիսի քաղաքային բժշկանոցում ընդունում են հիւանդներին հետեւեալ բժիշկները:

Հեղինակ 9—10 ժամը խիրուրգիական, սիֆիլիսիական և կաշու հիւանդութիւնները: Գանի էլբէկով և Լիսիցեվ 10—11 ժամը ներքին և շրային հիւանդութիւնները: Գալբուսով 11—12 ժամը մանկաբարձական և կանանց հիւանդութիւնները: Կուզիշինով 12—1 ժամը սիֆիլիսիական և ներքին հիւանդութիւնները: Բացի այդ Գորալեվիչ երկուշարթի օրերը ներքին հիւանդութիւնները: Միսկիվիչ երեքշարթի և ուրբաթ օրերը 9—10 խիրուրգիական հիւանդութիւնները: Վերմիշևիչ երեքշարթի և ուրբաթ օրերը 10—11 ժամը ներքին հիւանդութիւնները: Բէյլս երեքշարթի և շաբաթ 10—11 ժամը աչքերի հիւանդութիւնները: Բաբայեվիչ երեքշարթի և շաբաթ 12—1 ժամը ջղային և ներքին հիւանդութիւնները: Գիւլաբեանց 1—2 շաբաթ օրերը 11—12 ժամը խիրուրգիական, ականջի և բզային հիւանդութիւնները և շաբաթ օրերը սիֆիլիսի միզային-սեռական օրգանների հիւանդութիւնները: Տարխանով երկուշարթի, չորեքշարթի և շաբաթ 11—12 ժամը ներքին հիւանդութիւնները: Կիւրբախի Րօրբուլ երկուշարթի և հինգշաբաթ 12—1 ժամը կանանց հիւանդութիւնները:

Օրբեխտ ատամի ցաւ ունեցողներին ընդունում է իր տանը ամեն ժամանակ աղքատ հիւանդներին բժշկանոցի տոնակով: Ամեն օր բացի կիրակից բժշկանոցի մէջ լինում է մանկաբարձ կին հիւանդ կանանց ընդունելու համար: Բժշկանոցի դիրեկտոր:

Գ. Լիսիցեվ

ԲԱԹՈՒՄԻ
Կ Օ Մ Ի Ս Ի Օ Ն Է Ր
ԱՐՇԱԿ ԾԱՏՈՒՐԵԱՆՑ

Ընդունում է ամեն տեսակ պատուէրներ, յանձնարարութիւններ և ապագարանք:

5—20

Въ Редакции газеты
«МШАКЪ»
Продается
„ЭКОНОМИЧЕСКОЕ ПОЛОЖЕНИЕ
ТУРЕЦКИХЪ АРМЯНЪ.“
Д. Григорія АРЦРУНИ.
Брошюра напечатана въ Москвѣ.
Цѣна 25 коп.

144 Արժրուհու գալէրէա 144
ամենակէման պահեստ
մերէի և հայելիները:

ՄԱՆՈՒՇԱԿ ԱՌԱՔԵԼՈՎՆԱ և ԱՌԱԳՕՍԻՓՈՎԻՉ ԽԱՆՎԱՄԻՐՈՎՆԵՐԸ յայտնելով առաջինը իր ամուսնի, իսկ երկրորդը իր եղբոր ԹՈՄԱՍ ՕՍԻՓՈՎԻՉ ԽԱՆՎԱՄԻՐՈՎԻ մահուան մասին, խնդրում են ծանօթներին և բարեկամներին ներկայ դռնվել յուզարկաւորութեան հանգիստին, կիրակի նոյեմբերի 1-ին, առաւօտան 10 ժամին: Հանգուցեալին կը տանեն Մոզուս սուրբ Գէորգ եկեղեցին Ալադասովի տանից Պետալայինսկայա փողոցի վրա:

1—1

Եւիսաւետեան փողոցում տուն ԾՅ 59. ցանկանում են էլի ընդունել ՖՈՐՏՕՊԵԱՆԻ վրա սովորող աշակերտներ ամսական 6 ր. վճարով: շաբաթական երեք դաս: Մուտքը հայաթիցն է:

3—5

Ր Է Ս Տ Օ Ր Ա Ն Ը
Ա Ր Ծ Ր Ո Ւ Ն Ո Ւ Թ Ա Տ Ր Օ Ն Ի Մ Օ Ց

Մի նոր տիրոջ ձեռքն անցնելով, ստացել է այժմ մի բոլորովին այլ և ԳԵՂԵՑԻԿ ՏԵՍՔ, ունի ընտիր ձԱՇԵՐ և ԸՆԹԻՔՆԵՐ, նոյնպէս և լաւ ԽՄԻՉՔՆԵՐ: Գները շատ էժան են

4—20

ՀԱՆՔԱՑԻՆ ԲԱՂՆԻՍ

ԻՎԱՆ ՄԻՆԵՑԻՉ ՄԻՐՁՕՅԵՎԻ ՈՐԿԵՐԱՆՑ (նախկին Թագաւորական բաղնիս, Բաննայա փողոցի վրա, իշխան Բէրուսովի բաղնիսից վերև): Հինգշաբթի, հոկտեմբերի 22-ին բացվեցան կանանց և տղամարդկերանց հասարակական բաղնիսներ և առանձին համարներ: Առանձին համարի դիւր 80 կ. և 1 ր. ժամը, ընտանեկան համարը 1 ր. 50 կօպ:

1—3

ԲԱՐՁՐ Ուսում ստացած մի փորձված ԳՍԱՍՏՈՒ առաջարկում է իրան ՈՒՍՈՒՅՅԻ, ՎԵՐԱԿԱՑՈՒԻ կամ դասերը պատրաստողի պաշտօնի համար պետական կամ մասնաւոր տղաների կամ օրիորդաց ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆՆԵՐԻ մէջ: Պէտք է դիմել զրաւոր Սոլոյակի, Վօզնեսենսկայա փողոց, ա. Պօպովի № 30 Ուր. Գաւր. Դմիտրիւ:

1—1

ՌՈՒՍԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿՐԱԿԻ զէմ ապահովում է շինութիւններ, ապրանքներ, պահեստներ, գործարաններ, զիւղատնտեսական շինութիւններ և մրթերքներ: Կովկասի համար գործակատար Պ. Պ. ԲԵԺԱՆԲԵԿ: Գրասենեակը գտնվում է Երևանսկայա հրապարակի վրա քաղաքային տան մէջ առաւօտեան 10—2 ժամը և երկուշաբթի 6—8 ամեն օր: ՓՈՒԳՈՐԾԱԿԱՍԱՐՆԵՐ. Բուլբայիսում Հ. Պ. Բէժմանբեկ, փոթի Ի. Գ. ՀԱՍԱՆ-ՁԱԼԱԵԱՆ, Ախալցխա Պ. ՁԱՐԱԼԱՍՏԵՎ: Նոյն տեղը ապահովում են ներքին 5% առաջին և երկրորդ փոխառութեան ՏՈՄՍԱԿՆԵՐԸ 55 կ. Ս. Պետերբուրգի Ի. Վ. ԻՆԿԵՐ բանկային տան յանձնարարութեամբ:

(չ. շ.)

ԿՐՈՎԱՍԵԱՆ ՊՐԻԿԱՉՈՒՄ ներկայ 1881 թուականի նոյեմբերի 9-ին կրկնելու է ԱՃՈՒՐԿ, օրէնքով որոշված կրկնաձուլող երեք օրից յետոյ ծախելու համար միմեանց կից **ԵՐԵՔ ԱՆՇԱՐԺ ԿԱՅՔԵՐ**, որոնք գտնվում են Թիֆլիսի 2-դ բաժնում **ԿՕՆՍՈՒԼՍԿԱՅԱ ԵՒ ՆՕՎՕՐԵԲՈՒՏՕՎ ՍԿԱՅՅԱ** փողոցների վրա և որոնք պատկանում են Ստատսկի Սովետիկ իսայ Արտանիչ **ՏԵՐ-ՂՈՒԿԱՍՕՎԻ ԺԱՌԱՆԳՆԵՐԻՆ**: Կօլեժսկի անսօր Գաւրիլին, Կօլեժսկի ընդհարատար **ԿՕՆՍԱՆՏԻՆԻՆ** և ազնուական **ԱՐՏԻՄԻԻ և ՍՕԼՕՄՕՆ** Տէր-Ղուկասովներին և նրանց քոյր կօլեժսկի անսօրի կին **ՏԵՐԵՉԱ ՄԱՉԻՐՈՎԻՆ**:

- 1) Երկու յարկանի տուն սարգափով, կառուցված է այրված աղււսից, քարից, կրից և զաշից կրամիտէ կտուրով: 140 քառակուսի սաժէն հողով: Այդ տանից կարելի է դռներ բանալ Նօվօ-Բէրուսովսկայա փողոցի վրա:
 - 2) Երկարանի տուն սարգափով և սառնամանիքով, կառուցված նոյն նիւթերից նոյնպիսի կտուրով և 100 քառակուսի սաժէն հողով և 3) երեք յարկանի տուն նոյն նիւթից կառուցված նոյնպիսի կտուրով 482 քառակուսի սաժէն հողով: Այդ տանից կարելի է դռներ բանալ Նօվօ-Բէրուսովսկայա փողոցի վրա: Ամբողջ պարտքը պրիկազին մինչև կրկնաձուլողի օրը, այսինքն նոյեմբերի 13-ը յիշեալ աների վրա հաշուում է 54,847 ր. 95 կ.:
- Վերոյիշեալ կառուածները զնկ ցանկացողները կարող են տեսնել թէ շինութեան նախագիծը և թէ գնահատական ցուցակը պրիկազի մէջ: Նոյնպէս և պարտքը փոխանցելու պայմանները:
- 1—3

ՏԻԿԻՆ ԵՒ ՕՐԻՈՐԿ ՍԱՎԻՉ, բանալով Ֆրանսիական ՊԱՆՍԻՕՆ, ընդունում են երկխաներին: Բացի Ֆրանսիերէն լեզուից աւանդվում են առօայ և գերմանական լեզուները, երաժշտութիւն և պար: Տուն ճամախի թէ 6 Բէլիմէնայա փողոց և Արտիլերիսկայա փողոցի անկիւն:

2—4 (2)

Ծ Ա Ի Ի Ո Ւ Մ Է

Չունտու գնով, երկու յարկանի տուն Օլգինսկի փողոցի վրա, Պովիլանի Ինտարտուսին չը հասած:

10—10

ՀԱՅՈՑ ԼԵՂՈՒԻ, ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ գասեր ընտանիքներում: ՀԱՐՑՆԵԼ «ՄԸՇԱԿԻ» խմբագրութեան մէջ:

Վ Ի Է Ն Ն Ա Յ Ի Մ Ե Բ Է Լ (աթոռներ և բազկաթոռներ) ծախվում են մեծ քանակութեամբ և մանր, միջին փողոցում կատարելից փողոցի անկիւնում ՄԻՔԱՅԵԼ ՏԵՐ-ՆԻԿՈԼՈՍԵԱՆԻ պահեստում:

Օտարաբաղաբացիք կարող են դիմել այս հասցեով: Тифлисъ, Михайлу Н. Теръ-Николосову.

94—150

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.

Գ տ ս գ ր ք ե ր		
1. Աղայեանց՝ Ուսուցիչ մայրիկի լեզուի, ա. տ. չորր. տիպ.	20	կ.
2. Տէր-Գաւթեան՝ Русское Слово, հինգեր. տիպ.	45	—
3. Կոստանանց՝ Գաղկաքաղ շրջան Ա. (զրոբար)	25	—
4. — — — — — շրջան Բ. (նոյնպէս)	60	—
5. — — — — — շրջան Գ. (նոյնպէս)	40	—
6. — — — — — զրաբառի հոլովում	15	—
7. — — — — — զրաբառի խմբարկում	25	—
8. Տէր-Յակոբեանց՝ Հայաստանի աշխարհագրութիւն.	60	—

Ը ն թ ե ր ց ա ն ու լ թ և ա ն գ ր ք ե ր

1. Աղայեանց՝ Անահիտ, հին զրոյց.	50	—
2. Արա. ք. Բաղրատունի՝ տան պատգամք.	25	—
3. Տէր-Միքայէլեան՝ Թղուկ, թարգ. Գօրէից.	50	—
4. Լալայեան՝ ԱՏձէրի տպարկը.	10	—

ԿԵՆՏՐՕՆԱԿԱՆ ԳՐԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑՈՒՄ.

Մամուլի տակ են՝ Մանկիւնանցի «Նահապետական» և «Կիւցաղնական» աշխարհները և Տէր-Ղուկասեանի «Մայրիկի լեզու» երկրորդ տարի: Շուտով մամուլի տակ կը մանի՝ Սրբազան պատմու լ թ իւն հ ի ն կ տ ա կ ա ր ա ն ի Հայրազու:

Նշգրիական երկաթեայ պատենտած ԵՐՕՐՆԵՐ, լեմէխների պաշարով Բանսօմի ֆաբրիկայից, ծախվում են գործարանական գներով ՊԻՎՕՎԵՐՈՎԻ և ԳՕԼԻԼԻԻՍԻ կանտորայում՝ Թիֆլիսում, Դիօրցօվայի փողոցի վրա Արժրուհու գալէրէում № 188

11—20 (2)

ԹԷՑ ՍԻՐՈՂՆԵՐԸ ԵՒ ՃԱՆԱՉՈՂՆԵՐԸ պէտք է գնեն ԱՆԿԻԼԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹԻ մէջ թէյ լաւ տեսակի ֆունար 1 ր. 20 կ. և 2 ր. և համեմատեն առաջինը 1 ր. 60 կ. հետ և երկրորդը 3 ր. հետ ամեն տեղ ԹԷՑԻՍԻՍԻՍ, որպէս զի խմանան Անգլիական խմանութի մէջ ծախվող ամեն տեսակ թէյի համեմատական ԳԵՐԱՁԱՆՑՈՒԹԻՒՆԸ: Բացի այդ Անգլիական խմանութի կշռում է ՄԱՔՈՒՐ ԹԷՑ առանց թՂԹԻ և ԱՐՃՃԻ:

74—100